

ralische Stimmung der Voelker. Διὸ δὲν πρέπει νὰ ἐκπληρωθῆμεθα, ἂν ἡ Ἑλλάς νῦν συληθεῖσα καὶ ἀπογυμνωθεῖσα τοῦ φυσικοῦ αὐτῆς κόσμου καὶ ἀύχμηρὰ καταστᾶσα δὲν γεννηθῆ πλέον τὰ μεγαλοφυῆ ἐκεῖνα πνεύματα τὰ ἐκπλήξαντα τὸν σύμπαντα κόσμον. Εὐτυχῶς ἡ σπουδαιότης τῶν δασῶν ἤρξατο ἄχπως ἐννοουμένη ὑπὸ τῆς ὑγιούς τοῦ ἔθνους μερίδος, ὡς τε ὑπάρχει ἐλπίς, ὅτι ἐντὸς βραχέος χρόνου θὰ ἔχωμεν καὶ νομοθέτημα περὶ δασῶν, ἄξιον λαοῦ διεκδικούντος δικαίωματα ἐκπολιτιστοῦ τῆς Ἀνατολῆς.

Ν. ΧΑΛΡΟΣ

ἐπιθεωρητὴς τῶν δασῶν

Ο ΒΕΣΟΥΒΙΟΣ ΚΑΙ Η ΙΣΧΙΑ

Κατὰ τὰς ἡφαιστειώδεις χώρας, ὧν ὁ Βεσοῦβιος εἶνε ἡ κυρία ἐστία, βλέπομεν παράδειγμα ἀξιοσημείωτον ἡρεμίας ἀπατηλῆς, ἣν συνεχῶς ἐπιδεικνύνται ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους τὰ ἡφαιστεια. Ἀγνοεῖται ἐπὶ πόσους ὁ Βεσοῦβιος αἰῶνας πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως διετέλεσεν ἐν ἡρεμίᾳ, ἀλλ' εἶνε βέβαιον ὅτι τὸ ἡφαιστειὸν τοῦτο δὲν ἔδωκε ποσῶς σημεῖα ἐνεργείας ἀπὸ τῆς εἰς τὴν νότιον Ἰταλίαν ἐγκαταστάσεως τῆς πρώτης ἑλληνικῆς ἀποικίας. Καὶ ὁ μὲν Στράβων ἀνεγνώριζεν ὅτι ἦτο ὄρος ἡφαιστειὸν, ἀλλ' ὁ Πλίνιος δὲν συμπεριελάμβανε τοῦτο ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐνεργῶν ἡφαιστειῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν δ' ἐκεῖνην ὁ Βεσοῦβιος ὅλως διάφορος ἐφαίνετο ἢ νῦν. Ἀντὶ δύο κορυφῶν, ἃς ἤδη βλέπομεν, ὑπῆρχε μία μόνον, πεπισμένη κατὰ τὸ ἄκρον, ἔνθα ἔδηλοῦτο ἡ θέσις ἀρχαίου κρατῆρος. Αἱ εὐφοροὶ τοῦ ὄρους κλιτύες ἐκαλύπτοντο ὑπὸ καλῶς κεκαλλιεργημένων ἀγρῶν, καὶ αἱ ἀκμαζούσαι πόλεις Πομπηία, Ἡράκλων καὶ Σταβία ἀνυψοῦντο κατὰ τὰς ὑπὲρκειας ἐφησυχάζουσαι. Ἡ ἰδέα δὲ κινδύνου πινὸς τόσον ὀλίγον παρουσιάζετο εἰς τῶν ἀνθρώπων τὸ πνεῦμα ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐποχῇ, ὡστε αἱ χιλιάδες τῶν δούλων, τῶν κακούργων καὶ τῶν πειρατῶν, οὔτινες κατὰ στίφη ὑπὸ τὴν τοῦ Σπαρτάκου σημαίαν ἐφέροντο, αὐτὸν τὸν κρατῆρα τοῦ ὄρους ὡς καταφύγιον ἐξελέξαντο.

Καίτοι δ' ἐν ἡρεμίᾳ ὁ Βεσοῦβιος διετέλει, ἡ γειτνιαζούσα χώρα οὐδαμῶς ἐφησύχαζεν. Ἡ νῆσος Πιθηκοῦσα (ἡ σημ. Ἰσχία) ὑπὸ κλονισμῶν φοβερῶν καὶ συνεχῶν διεσείετο. Λέγεται μάλιστα ὅτι ἡ Προχύτη (ἡ σημ. Procida) ἐν μεγίστῃ τινὶ δαγήσει ἀπεσπάσθη τῆς Πιθηκούσης, καίτοι ὁ Πλίνιος ἐκ τοῦ προχέω τὴν λέξιν παράγων, φρονεῖ, ὅτι ἡ νῆσος αὕτη ἐσχηματίσθη ἐκ τῆς προχειμένης λάβας κατὰ τινὰ τῆς Ἰσχίας ἐκρηξίν. Εἶνε ἐν τούτοις πολὺ πιθανώτερον ὅτι ἡ νῆσος ἐσχηματίσθη ἐκ τῶν ὑ-

ποθαλασσίων ἐκρήξεων, ὧν ἄλλως νέον ἔχομεν παράδειγμα ἐν τῷ κατὰ τὸ 1866 σχηματισμῷ τῶν παρὰ τὴν Θῆραν ἡφαιστειωδῶν νήσων.

Αἱ τῆς Πιθηκούσης ἐκρήξεις τοσοῦτον ἦσαν ἰσχυραὶ, ὡστε πολλαὶ ἀποικίαι ἑλληνικαὶ, πειραθεῖσαι νὰ ἐγκαταστῶσιν ἐπὶ τῆς νήσου, ἐβιάσθησαν νὰ ἐγκαταλίπωσιν αὐτήν. Κατὰ τὸ ἔτος 380 π. Χ. οἱ ὑπὸ τὸν τύραννον τῶν Συρακουσῶν Ἴερώνα ἀποικοὶ, οὔτινες καὶ ὀχύρωμα ἐπὶ τῆς Πιθηκούσης εἶχον κατασκευάσῃ, ἐδιώχθησαν ὑπὸ τινος ἐκρήξεως. Ἀλλὰ τὰ μόνον τοῦ κινδύνου αἰτία δὲν ἦσαν αἱ ἐκρήξεις. Ἄτμοι δηλητηριώδεις, οἷους συνεχῶς τὰ ἡφαιστεια ἀναπέμπουσι μετὰ τὰς ἐκρήξεις, φαίνεται ὅτι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀνὰ τὰς εὐρείας τῆς Πιθηκούσης ἐκτάσεις ἀνεδίδοντο, ἀκατόκητον καθιστάσαι τὴν νῆσον.

Ἡ ὀνομαστὴ λίμνη **Averne** ἦτο πλησιεστέρῃ ἐτι τῷ Βεσοῦβιῳ. Λέγεται δ' ὅτι τὸ ὄνομα ταύτης εἶνε παραφθορὰ τῆς λέξεως ἄοργος, σημαίνουσης τόπον ἀνευ ὀρνέων, ἐπεὶ δὲ αἱ τῶν ὑδάτων τῆς λίμνης πνιγηραὶ ἀναθυμιάσεις διέφευγον πάντα τὰ ἀνωθεν αὐτῆς διερχόμενα πτηνὰ. Αἱ δηλητηριώδεις ὅμως ἰδιότητες αἱ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τῇ λίμνῃ ταύτῃ ἀποδιδόμεναι εἶνε λίαν ἀμφίβολοι. Ἡ λίμνη σήμερον εἶνε γειτνιασὶς ὑγιεινὴ καὶ εὐάρεστος ὑπὸ πτηνῶν συχνάζομένη διαφόρων, ἅτινα ἀκινδύνως τῇ ἐπιφανείᾳ τῶν ὑδάτων προσίπτανται. Ἀναμφίβολως ἡ **Averne** καλύπτει τὸν κρατῆρα ἐσβεσμένου ἡφαιστείου. Πιθανὸν δ' ὅτι τὸ ὄνομα «**atri janua Ditis**» ἔλαβε, διότι πολὺν χρόνον μετὰ τὴν τοῦ ἡφαιστείου ἀπόσβεσιν ἐξήνεγκεν ἀτμοὺς, τοσοῦτον τοῖς ζώοις ἐπιβλαβεῖς, ὅσον καὶ τὰ ὑπὸ τῆς ἐν Κουίτῳ λίμνης **Quilotoa** ἐν ἔτει 1797 ἐκπεμπόμενα πνιγηρὰ ἀέρια, τὰ ποίμνια ὅλα δηλητηριάσαντα, ἢ τοσοῦτον καταστρεπτικούς, ὅσον αἱ κατὰ τὸ 1730 πάντα τὰ ζῶα τῆς νήσου Λαγκερότου, μιᾶς τῶν Καναρίων, ἀποπνίξανται δηλητηριώδεις ἀναθυμιάσεις.

Ἐν ᾧ δὲ χρόνῳ ἡ Ἰσχία ἐν πλήρει διετέλει ἐνεργείᾳ, οὐ μόνον ὁ Βεσοῦβιος ἐφησύχαζεν, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ Αἴτνη ἐφαίνετο κατὰ μικρὸν σθενυμένη, διὸ καὶ ὁ Σενέκας ἐν ταῖς σχεδὸν ἐσβεσμένοις ἡφαιστείοις κατατάσσει αὐτήν. Βραδύτερον ἄλλας τις συγγραφεὺς διετείνετο ὅτι τὸ ὄρος κατεκλήθη, καὶ ὅτι ὡς ἐκ τούτου οἱ ναυτικοὶ δὲν ἠδύναντο νὰ βλέπωσιν αὐτὸ ἐκ συντομωτέρης ἢ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἀποστάσεως. Ἐν ταῖς τελευταίαις ἐν τούτοις χρόνοις ἔσχομεν ἐκρήξεις τῆς Αἴτνης ἐξισουμένης καὶ ὑπερβαλλούσας μάλιστα τὰς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφῶν μνημονευόμενας.

Δὲν θὰ πειραθῶ ν' ἀποδείξω ἐνταῦθα ὅτι ὁ Βεσοῦβιος καὶ ἡ Αἴτνη εἶνε τοῦ αὐτοῦ ἡφαιστειώδους συστήματος, καίτοι πλείστους ἔχει

τις λόγους πρὸς ὑποστήριξιν τοιαύτης ὑποθέσεως, καὶ ἔτι πλέον ὅτι πᾶσαι αἱ ὑποχθόνιοι ἐνέργειαι αἱ κατὰ καιροὺς τὰ ἑαυτῶν ἐπενεγκούσαι ἀποτελέσματα ἐφ' ἀπάσης τῆς ἀπὸ τῶν Καναριῶν μέχρι τῶν Ἀζορῶν ἐκτεινομένης χώρας διὰ τῆς Μεσογείου καὶ μέχρι τῆς Συρίας αὐτῆς ἀνήκουσιν εἰς τὸ αὐτὸ μέγα κέντρον ἐσωτερικῆς δυνάμεως. Ἄλλ' ὅμως εἶνε βέβαιον ὅτι ὁ Βεσούβιος καὶ ἡ Ἰσχία κοινὴν ἔχουσι τὴν ἀρχήν.

Εἶδομεν ὅτι, καθ' ὃν χρόνον ὁ Βεσούβιος ἐκοιμάτο, ἡ Ἰσχία ὑπὸ πολυαριθμῶν κατεταράσσεται δονήσεων. Ἀλλὰ δὲν ἀπείχεν ὁ χρόνος καθ' ὃν ὁ Βεσούβιος ὤφειλε ν' ἀνκλάβη τὰ φυσικὰ αὐτοῦ καθήκοντα καὶ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἠφαιστιώδους τῆς νεαπολίτιδος χώρας συστήματος, μετὰ τοσοῦτον μείζονος ἐνεργείας, ὅσον πλείονα χρόνον εἶχεν ἐφησυχάσῃ.

Ἐν ἔτει 63 μ. Χ. ἰσχυρὸς ἐγένετο περὶ τὸν Βεσούβιον σεισμός, ὅστις ἐν μέρει τὰς γείτονας καταστρέψας πόλεις πολυάριθμα ἐποίησε θύματα. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης συνέβαινον κατὰ διαλείμματα ἐπὶ ἑκατὶδεκα ἔτη κλονισμοὶ τοῦ ἐδάφους ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον βίαιοι, ἕως οὗ καταφανὲς ἐγένετο ὅτι εἰς τὸ κύριον κέντρον τὸ ἐσωτερικὸν πῦρ ἐπανήρχετο. Ἄλλ' ἡ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον τὴν ἐξοδὸν τῶν ἐκρηκτικῶν ὑλῶν κωλύσασα ἔμφραξις δὲν κατενικήθη εὐκόλως· κατὰ μῆνα δ' Αὐγούστου μόλις τοῦ ἔτους 79 ὁ ὑπερκείμενος ὄγκος ἐρρίφθη ἐκτὸς τοῦ κρατῆρος μετὰ πολλοὺς καὶ βιαίους ἀγῶνας. Ὁ κρατῆρ ἐξηρεύετο βράχους, τέφρας, λάβαν καὶ σκωρίας εἰς ἀπόστασιν πολλῶν λευγῶν κύκλων τοῦ Βεσούβιου.

Κατὰ τὴν ἰσχυρὰν ταύτην ἐκρηξίν ὁ Βεσούβιος ἐξήμεσε μικροὺς λίθους, ἄμμον, τέφραν καὶ ἀρχαίας λάβας συντρίμματα, νέα ὅμως λάβρα οὐδαμῶς ἔρρευεν ἔξω τοῦ κρατῆρος. Φαίνεται δ' ὅτι καὶ κατὰ τὰς ἐπακολουθησάσας ἐξ ἐκρήξεως εἰς διάστημα δέκα αἰῶνων ἐκροὴ λάβας δὲν ἐγένετο. Ἐν ἔτει 1036 μόνον ἐξέπεμψεν ὁ Βεσούβιος τοιαύτην ὕλην. Τριακαίδεκα ἔτη βραδύτερον νέα ἐγένετο ἐκρηξίς, διεθόντων κατόπιν ἐτῶν ἐνενήκοντα ἄνευ διαταράξεως καὶ μετὰ ταῦτα μακροῦ εἰσέτι διαλείμματος 168 ἐτῶν. Ἀναφέρεται δ' ὅτι κατὰ τὸ 1198 ὁ κρατῆρ τῆς λίμνης *Solfatara* διετέλεσεν ἐν ἐκρήξει καὶ ὅτι ἡ Ἰσχία ἐπὶ περιόδον 1400 ἐτῶν τοῦλάχιστον ἡρεμοῦσα ἤρξατο πάλιν ἐνεργεῖσα ὡς πρότερον. Ἐπὶ ἔτος καὶ πλέον σεισμοὶ τὴν νῆσον ταύτην ἀνάστατον ἐπαίουν, ἕως οὗ ἡ παθούσα χώρα διὰ τῆς πρὸς τὰ ΝΑ τῆς Ἰσχίας ἐκρήξεως νέου κρατῆρος, ἀνεκουφίσθη. Ὁ σχηματισθεὶς τότε ἐκ λάβας ποταμὸς ἐρρίφθη κατ' εὐθείαν εἰς τὴν θάλασσαν εἰς ἀπόστασιν 3200 βέτρων περίπου. Δύο δὲ μῆνας διήρκεσεν ἡ τρομερὰ ἐκρηξίς αὕτη, μέγας ἀριθμὸς οἰκημάτων

κατεστράφη, καίτοι δ' οἱ κάτοικοι δὲν ὑπεχρεώθησαν νὰ καταλίπωσιν ὡς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὴν νῆσον, ἐβιάσθησαν ἐν τούτοις ἐν μέρει νὰ μετοικήσωσι.

Μετὰ δὲ τὴν κατὰ τὸ 1036 ἐκρηξίν τοῦ Βεσούβιου τρεῖς αἰῶνες καὶ τέταρτον παρήλθον, καθ' οὓς μία μόνον ἐγένετο ἀσήμαντος ἐκρηξίς (1500). Παρατηρήθη δὲ λέγει ὁ *Sir Charles Lyell* ὅτι κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο τῆς ἡρεμίας διάστημα ἡ Αἴτνη ἦτο λίαν ἐνεργὸς, πρὸς ἐπιθεαλίωσιν τῆς ὑποθέσεως ὅτι τὸ μέγα τῆς Σικελίας ἠφαιστειὸν δυνατὸν νὰ χρησιμεύσῃ ἐνίοτε ὡς ὄχητός πρὸς ἐκροὴν τῶν βευστῶν καὶ τῆς λάβας.

Ἄλλ' ἡ ἀσυνήθης τῆς Αἴτνης ἐνεργητικότης δὲν ἦτο τὸ μόνον φαινόμενον, ὅπερ ἐδήλου ὅτι ἡ ἡρεμία τοῦ Βεσούβιου δὲν ἔπρεπε νὰ θεωρηθῆται ὡς κατάστασις ἡσυχίας ὁλοκλήρου τοῦ ἠφαιστιώδους συστήματος. Κατὰ τὸ 1538 νέον ἀνυψώθη ἐξαίφνης ὄρος κατὰ τὸ Φλεγραῖον πεδῖον. . . . Αἱ μέχρις ἡμῶν δὲ διασωθεῖσαι περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ νέου τούτου ὄρους διηγήσεις δὲν εἶνε ἄνευ ἐνδιαφέροντος. Ὁ *Falconi*, γράφων κατὰ τὸ 1538, ἀναφέρει ὅτι σεισμοὶ πολλοὶ συνέβησαν κατὰ τὰ δύο πρὸ τῆς ἐκρήξεως ἔτη, καὶ ὅτι τῇ προτερείᾳ τῆς ἐκρήξεως καὶ τῇ πρὸ ταύτης ἡμέρας εἰκόσι καὶ πλέον τιναγμοὶ ἐγένοντο αἰσθητοί. ἤρξατο δ' ἡ ἐκρηξίς αὕτη τῇ 17/29 Σεπτεμβρίου, Κυριακῇ, περὶ τὴν πρώτην τῆς πρωίας ὥραν. Φλόγες μεταξύ τῶν θερμῶν λουτρῶν καὶ τῆς *Tripergola* ἐφάνησαν· ἐν βραχεὶ δὲ τοσοῦτον ἐπετάθη τὸ πῦρ, ὥστε ἐσχίσθη ἡ γῆ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος καὶ ποσότητες τέφρας καὶ κισσῆρεως ἀνάμικτοι ὕδατι ἐφ' ἀπάσης τῆς χώρας ἐξεσφενδονήθησαν. Τὴν ἐπομένην πρωίαν οἱ κάτοικοι τῶν *Pouzzoles* φεύγοντες τὸν θάνατον περίφοβοι κατέλιπον τὰς ἑαυτῶν κατοικίας, κεκαλυμμέναις ἤδη ὑπὸ τῆς μελαίνης ἐκεῖνης καὶ πηλώδους βροχῆς, ἥτις ἐξηκολούθει ὅλην πῆπτουσα τὴν ἡμέραν. Καὶ οἱ μὲν τὰ ἑαυτῶν τέκνα εἰς τὰς ἀγκάλας φέροντες, ἄλλοι δὲ μετὰ τῶν ὑπαρχόντων εἰς *Νεάπολιν* διεσώζοντο. Ἡ θάλασσα εἶχεν ἀποσυρθῆ τῆς ἀκτῆς, εὐρεῖαν ξηρὰς ἐκτασιν καταλείπουσα· καὶ ἡ παραλία δ' ἐφαίνετο σχεδὸν ὡς ξηρὰ ἕνεκα τῆς μεγίστης ποσότητος τέφρας καὶ κισσῆρεως τῆς ὑπὸ τοῦ ἠφαιστείου ἐκεῖ ἐκρηφθεῖσης.

Πᾶσα αὕτη ἡ χώρα διετέλεσεν ἐν ἡρεμίᾳ ἔπειτα ἐπὶ αἰῶνα σχεδόν. Πέντε δ' εἰσέτι παρήλθον περίπου αἰῶνες ἄνευ μεγάλης καὶ αὐτοῦ τοῦ Βεσούβιου ἐκρήξεως· τὸ ἠφαιστειὸν ἐφαίνετο ὅτι σθέννυται. Ὁ ὀλίγον δὲ πρὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ 1631 ἐπισκεφθεὶς τὸν Βεσούβιον *Bracini* περιέγραψε τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κρατῆρος διὰ φράσεων συμφωνουσῶν πρὸς περιγραφὴν προγενεστέρων τοῦ 79. Ὁ κρατῆρ εἶχε πέντε μιλ-

λίων περιφέρειαν και χιλίων περίπου βημάτων βάθος· τὰ πλάγια αὐτοῦ ἐκαλύπτοντο ὑπὸ θάμνων και εἰς τοὺς πρόποδας ἐξετείνετο πεδιάς, ἐνῆ τὰ ποίμνια ἐνέμοντο. Κάποιοι ἐφώλευον ἐν τῇ ὑλάδει μέρει, κατὰ τινα δὲ θέσιν τῆς πεδιάδος ὑπὸ τέφρας κεκαλυμμένης, τρία μικρὰ εὐρίσκοντο ἔλη, ὧν τὸ μὲν εἶχε θερμὸν και πικρὸν τὸ ὕδωρ, τὸ δὲ ἕτερον και τοῦ θαλασσίου μᾶλλον ἀλμυρὸν, και τὸ τρίτον, θερμὸν μὲν, ἀλλ' ἄχυμον. Κατὰ τὸ ἔτος ὅμως 1631 τὸ ὄρος ἐξετίναξε μακρὰν τὸ ἐκ βράχων και τέφρας ἐπικάλυμμα τοῦτο, τὰ δάση και νομάς ὑποβαστάζον. Ἐπτὰ ρεύματα λάβας τοῦ κρατήρος ἐξέρρευσαν, τὰ πάντα ἐν τῇ πορείᾳ καταθάπτονται και πυρπολοῦνται. Ἡ ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἡρακλείου ἐκτισμένη Ῥεσίνα ὑπὸ κύματος λάβας κατεκλή πάσα. Δυνατοὶ δ' ὄμβροι, ἀποτέλεσμα τῆς συμπυκνώσεως τῶν κατὰ τὴν ἐκρηξιν ἐκφυγόντων ὕδατων ἀτμῶν, τοσαύτας ἐπήνεγκον καταστροφάς, ὅσας και τὰ τῆς λάβας κύματα, καθόσον ἐπὶ τοῦ κωνοειδοῦς ὄρους καταπίπτοντες παρέσυρον σωροὺς τέφρας και ἠφαιστείου ἐκ τοῦ κονιοροῦ, ποταμοὺς ἐκ πηλοῦ ἰκανῆς παχύος—ἐξ οὗ και τὸ ὄνομα «λάβα ὑδατώδης»—σχηματίζοντες.

Πέντε και τριάκοντα ἐτῶν διάστημα παρήλθε πρὸ τῆς ἐπιγενομένης ἐκρήξεως. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1666 ἔχομεν σειρὰν ἐκρήξεων συνεχῶν διότι τὸ ὄρος δὲν διέτελεσε σχεδὸν ἐν ἡμερίᾳ ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου ἐπὶ δέκα συνεχῆ ἔτη, ἀφ' οὗ και δύο μάλιστα συνέβαινον ἐνίοτε ἐκρήξεις ἐν διαστήματι μηνῶν τινων. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ Νέου ὄρους (Monte Nuovo) οὐδεμία ἐγένετο ἠφαιστεϊώδης διατάραξις κατὰ τὴν τῆς Νεαπόλεως χώραν, ἐκτὸς τοῦ Βεσουβίου. Καὶ ἠδύνατό μὲν τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι και κατὰ τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνας συνεχῆς σειρὰ τῶν τοῦ Βεσουβίου ἐκρήξεων ἦν ἰκανὴ ἵν' ἀνακουφισθῇ τὴν χώραν, ἧς τὸ ἠφαιστεϊον τοῦτο εἶνε ὁ κυριώτερος ἀγωγός. Ἄλλ' ὁ μέγας τῆς Ἰσθμίας σεισμός δεικνύει ἡμῖν ὅτι τὰ πράγματα εὐρίσκονται ἐν τῇ αὐτῇ σήμερον, ἐν ἧ και ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων καταστασεῖ.

[Astronomie Populaire]

M. A. ΒΙΣΤΗΣ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν ξενοδοχείῳ τῆς ὁδοῦ Ἐρμού.

Ὁ κ. Π* κατέρχεται ἐν ἀναχωρήσει, ὁ δὲ ὑπηρέτης φέρει τὸν σάκκον του μέχρι τῆς θύρας και περιμένει τὸ σύνθημα φιλοδώρημα. Ὁ Π*, ὅστις εἶνε ἐχθρὸς τῶν φιλοδώρηματων, δίδει εἰς τὸν ὑπηρέτην ἐν δεκάλεπτον.

Ὁ ὑπηρέτης. — Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε· μοῦ φαίνεται πῶς ἐκάμετε λάθος.

Ὁ Π*. — Λάθος; Ὁχι, δὲν ἔκαμα λάθος. Ἐγὼ δὲν δίδω ποτὲ ὀλιγώτερα!

Ἡ κυρία πρὸς τὸν ὑπηρέτην:
— Γιάννη, ὑπήγες εἰς τὸ Σολωνεῖον πού σ' ἔστειλα νὰ ἰδῆς ἂν εἶνε 'κεῖ ὁ ἀφέντης σου νὰ τὸν φωνάξῃς;

— Μάλιστα, κυρία, ἐπήγα, ἀλλὰ δὲν τὸν ἤυρα. Μὰ ἐγὼ τὸ ἤξευρα και προτῆτερα πῶς δὲ θὰ τὸν εὐρω ἐκεῖ, γιατί περνώντας ἀπ' τῆ Λέσχη τὸν εἶδα μιὰ στιγμή πού πρόβαλε 'ς τὸ παράθυρο!

Ἐρωτᾷ τις προχθές τὸν Ἀγαθόπουλον:

— Ἐπήγες εἰς τὴν πρώτην παράστασιν τῶν «Μνηστήρων τῆς Πηνελόπης»;

— Ὁχι, γιατί ἐγὼ ἔχω ἀρχὴν νὰ μὴ πηγαίνω 'σὲ παράστασιν πού δὲν τὴν ἔχω ξαναῖδει.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ὅταν ἀνὴρ και γυνὴ ἐρίζωσιν ἀδικαίως δυοῖν ἥττερον συμβαίνει· ἢ λατρεύονται, ἢ δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρωσιν ἀλλήλους.

Ὁ ὀμιλῶν χωρὶς νὰ σκέπτεται ὁμοιάζει τὸν πυροβολοῦντα χωρὶς νὰ σκοπεύῃ.

Ἡ γυνὴ, ἢ ἔχουσα καλὰ ἦθη, εἶνε ἀρκετὰ πλουσίως προικισμένη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ «Ἐφημερίς τῆς Μόσχας» γράφει ὅτι τῇ 10/22 Αὐγούστου εἰς τὸν ἐν Μόσχᾳ κήπον τὸν καλούμενον «ἀναχωρητήριον» ἐγένετο ἀγὼν γυναικῶν ἐν δρόμῳ «ἐπὶ ἐπάθλῳ», οὗ συμμετέσχεν Ἀγγλὶς ὠκύπους, ἢ κυρία Ὀμπρε-Φορδ. Εἰς τὸ πρωτοφανές τοῦτο θέαμα ἐπέρρευσε τοσοῦτος λαὸς, ὥστε μετὰ κόπου ἠδύνατό τις νὰ λάβῃ εἰσιτήριον. Ἐξέφρασαν ἐπιθυμίαν νὰ διαγωνισθῶσι πέντε γυναῖκες, ἐξ ὧν δύο κατέλιπον τὸν κύκλον, δραμοῦσαι ἢ μὲν ἓνα, ἢ δὲ δώδεκα κύκλους· ἀλλ' αἱ ὑπολειφθεῖσαι τρεῖς ἐπὶ ὀλόκληρον ἡμίσειαν ὥραν ἐνεκαρτέρησαν συντρέχουσαι, και διέδρομεν ἐκάστη 6 - 7 βέρστια. Πρώτη ἢ Μαυροζόβα ἀπεπεράτωσε τὸν δρόμον και ἔλαβε τὸ πρῶτον βραβεῖον, χρυσοῦν ὠρολόγιον· δεύτερα ἢ Λομπόβα διανύσασα, οὕτως εἶπεῖν, τὸ στάδιον ἔλαβε χρυσοῦν ψέλλιον, κατόπιν ἀφίκετο και ἡ Ἀγγλὶς τρίτη εἰς τὸν πρὸς ὄν ὄρον. Οὕτω εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς πεζοδρομίας ἐθριάμβευσαν αἱ Ῥωσίδες.